

Rsp 2239/13

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

ROZHODČÍ NÁLEZ

Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

VE SPORU

žalobce:

Metrostav a.s.

IČO: 00014915

se sídlem Koželužská 2450/4, Libeň, 180 00 Praha 8, zapsaný v obchodním
rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 758

zastoupeného:

Mgr. Markem Vojáčkem, advokátem, ev. č. ČAK 09672, jednatelem
a společníkem Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář, se
sídlím Na Florenci 2116/15, Nové Město, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému:

Hlavní město Praha

IČO: 000 64 581

se sídlem Mariánské nám. 2, 110 01 Praha 1

zastoupenému:

Mgr. Rostislavem Pekařem, advokátem, ev. č. ČAK 11579, Squire Patton
Boggs, v.o.s., advokátní kancelář, se sídlem Václavské náměstí 57, 110 00
Praha 1

**o žalobě o zaplacení 3 758 416 136,41 Kč s příslušenstvím a vzájemných návrzích žalovaného o
uložení povinnosti dokončit určité stavební objekty**

většinou rozhodli rozhodci:

JUDr. Alena Bányaiová, CSc., předsedkyně rozhodčího senátu

JUDr. Ladislav Vostárek, rozhodce

JUDr. Bohuslav Pavlík, rozhodce

po ústních jednáních konaných dne 10. 1. 2014, 24. 1. 2014, 10. 3. 2014, 1. 4. 2014, 11. 4. 2014, 18. 4. 2014, 4. 6. 2014, 20. 6. 2014, 10. 9. 2014 a 24. 9. 2014

takto právem:

1. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobci**
 - a) částku 960 085 259,06 Kč,
 - b) úrok z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 1 957 102 638,80 Kč od 8. 3. 2014 do 25. 4. 2014,
 - c) úrok z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 240 585 864,08 Kč od 27. 3. 2014 do 25. 4. 2014,
 - d) úrok z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 543 028 890,18 Kč od 8. 4. 2014 do 25. 4. 2014,to vše do 3 dnů od právní moci tohoto rozhodčího nálezu.
2. **Žaloba se co do úroků z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 1 957 102 638,80 Kč od 26. 4. 2014 do 28. 4. 2014, z částky 240 585 864,08 Kč od 26. 4. 2014 do 28. 4. 2014 a z částky 543 028 890,18 Kč od 26. 4. 2014 do 28. 4. 2014 zamítá.**
3. **Řízení se co do částky 57 613 232,91 Kč a co do úroků z prodlení**
 - a) z částky 1 957 102 638,80 Kč do 7. 3. 2014,
 - b) z částky 240 585 864,08 Kč do 26. 3. 2014,
 - c) z částky 543 028 890,18 Kč do 7. 4. 2014,**zastavuje.**
4. **Žádná ze stran nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
5. **Žalobci se vrací částka 168 862,- Kč.**
6. **Žalovanému se vrací částka 110 155,- Kč.**

Odůvodnění

I.

Úvod

Žalobce se domáhal žalobou ze dne 5. 12. 2013, doručenou Rozhodčímu soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „RS“) dne 5. 12. 2013, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku **2 197 688 502,88 Kč** s příslušenstvím. Svůj nárok žalobce rozšířil podáním ze dne 14. 2. 2014 o částku ve výši **543 029 141,56 Kč** (dále jen „**První rozšíření žaloby**“), podáním ze dne 17. 4. 2014 o částku ve výši **1 013 028 681,62 Kč** (dále jen „**Druhé rozšíření žaloby**“) a podáním ze dne 10. 9. 2014 žalobce rozšířil svůj nárok o částku ve výši **4 669 810,35 Kč** (dále jen „**Třetí rozšíření žaloby**“). První rozšíření žaloby bylo připuštěno usnesením rozhodčího senátu ze dne 21. 2. 2014, Druhé rozšíření žaloby bylo připuštěno usnesením vydaným při ústním jednání dne 18. 4. 2014 a Třetí rozšíření žaloby bylo připuštěno usnesením vydaným při ústním jednání dne 10. 9. 2014.

Žalovaný postupně uplatnil tři vzájemné návrhy. Podáním ze dne 20. 12. 2013 doručeným RS 23. 12. 2013 uplatnil žalovaný vzájemný návrh (dále jen „**První vzájemný návrh**“), ve kterém uvedl, že zastavení stavebních prací žalobcem působí žalovanému majetkovou újmu velkého rozsahu a požadoval, aby žalobci byla částečným rozhodčím nálezem uložena povinnost provést práce specifikované v Prvním vzájemném návrhu s tím, že za tyto práce je připraven zaplatit cenu rovněž tam uvedenou. Podáním ze dne 23. 1. 2014 doručeným RS dne 24. 1. 2014 uplatnil žalovaný další vzájemný návrh (dále jen „**Druhý vzájemný návrh**“), který podrobněji specifikoval podáním ze dne 28. 3. 2014 doručeným RS téhož dne. Ve Druhém vzájemném návrhu žalovaný požadoval, aby žalobci byla uložena povinnost dokončit stavební objekty tam uvedené za cenu rovněž ve Druhém vzájemném návrhu uvedenou. Žalovaný požadoval, aby o jeho Druhém vzájemném návrhu bylo rozhodnuto opět částečným rozhodčím nálezem. Podáním ze dne 17. 4. 2014 doručeným RS téhož dne uplatnil žalovaný další vzájemný návrh (dále jen „**Třetí vzájemný návrh**“), který podrobněji specifikoval podáním ze dne 30. 5. 2014 doručeným RS dne 3. 6. 2014. Ve Třetím vzájemném návrhu žalovaný požadoval, aby žalobci byla uložena povinnost dokončit stavební objekty specifikované ve Třetím vzájemném návrhu za cenu rovněž tam uvedenou. Žalovaný požadoval, aby o jeho Třetím vzájemném návrhu bylo rozhodnuto opět částečným rozhodčím nálezem.

V průběhu řízení obě strany zdůrazňovaly veřejný zájem na rychlém vyřešení sporu a rychlém rozhodnutí věci, zejména na rychlém řešení nároků uplatněných vzájemnými návrhy žalovaného. Vzhledem k tomu, že část uplatněných nároků, a to nárok požadovaný žalobou a Prvním rozšířením žaloby, jakož i nároky žalovaného požadované jednotlivými vzájemnými návrhy, představovala samostatné nároky, z nichž každý mohl být oddělen od ostatních nároků, které byly předmětem sporu, využil rozhodčí senát možnosti vydat částečné rozhodčí nálezy ve smyslu § 38 odst. 3 Řádu RS s přiměřeným použitím § 152 odst. 2 o.s.ř. (blíže k možnosti vydat částečný rozhodčí nález viz v částečném rozhodčím nálezu ze dne 24. 1. 2014; dále jen „**Částečný nález 24. 1. 2014**“)

Částečným nálezem 24. 1. 2014 bylo rozhodnuto o Prvním vzájemném návrhu žalovaného, žalobci byla uložena povinnost provést práce na stavebních objektech specifikovaných

v Částečném nálezu 24. 1. 2014 a žalovanému byla uložena povinnost za tyto práce zaplatit cenu uvedenou v příslušném výroku Částečného nálezu 24. 1. 2014. Částečným rozhodčím nálezem vyhlášeným při ústním jednání dne 18. 4. 2014 (dále jen „Částečný nález 18. 4. 2014“) byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci částku ve výši 2 740 717 393,06 Kč, tj. částku původně požadovanou žalobou a částku požadovanou Prvním rozšířením žaloby. Dále bylo rozhodnuto o Druhém vzájemném návrhu žalovaného, a to tak, že žalobci byla uložena povinnost provést požadované stavební práce a žalovanému byla uložena povinnost za tyto práce zaplatit cenu uvedenou v příslušném výroku Částečného nálezu 18. 4. 2014. Částečným rozhodčím nálezem vyhlášeným při ústním jednání dne 20. 6. 2014 (dále jen „Částečný nález 20. 6. 2014“) bylo rozhodnuto o Třetím vzájemném návrhu žalovaného, a to tak, že žalobci byla uložena povinnost provést práce na stavebních objektech specifikovaných v Částečném nález 20. 6. 2014 a žalovanému byla uložena povinnost za tyto práce zaplatit cenu uvedenou v příslušném výroku Částečného nálezu 20. 6. 2014.

Uvedenými částečnými rozhodčími nálezy bylo rozhodnuto o části projednávané věci v rozsahu nároku uplatněného žalobcem původně žalobou a Prvním rozšířením žaloby a v rozsahu nároků žalovaného uplatněných Prvním vzájemným návrhem, Druhým vzájemným návrhem a Třetím vzájemným návrhem. K rozhodnutí věci zbývá rozhodnout o nárocích uplatněných žalobcem ve Druhém rozšíření žaloby a ve Třetím rozšíření žaloby a o nároku na zaplacení příslušenství pohledávek uplatněných žalobou a Prvním rozšířením žaloby.

Druhým rozšířením žaloby uplatnil žalobce nárok na zaplacení celkové částky ve výši **1 017 698 491,97 Kč**. Z hlediska důvodů, pro které žalobce požaduje zaplacení této částky, ji rozdělil na tři skupiny:

1. Pohledávky v celkové výši 57 613 232,91 Kč (včetně DPH) představující valorizaci cen stavebních prací souboru staveb Městského okruhu v úseku Myslibekova – Pelc Tyrolka (dále jen „Dílo“) provedených na základě Souhrnu smluvních dohod uzavřeného mezi stranami dne 30. 10. 2006 (dále jen „Smlouva o dílo“) v období čtvrtého kalendářního čtvrtletí roku 2013.
2. Pohledávky v celkové výši 652 447 782,44 Kč (včetně DPH) za stavební práce provedené do listopadu 2013 v souvislosti s výstavbou stavby ev. č. 0079 Myslibekova – Pelc Tyrolka, SO 9031.01 – Trojský most (dále jen „Trojský most“) a dále pohledávky v celkové výši 63 939 882,68 Kč (včetně DPH) představující valorizaci cen jednotlivých položek prací na stavbě Trojského mostu.
3. Pohledávky v celkové výši 217 693 791,97 Kč (včetně DPH) za již provedené stavební práce související se změnami Díla během jeho výstavby (dále jen „ZBV“) a dále pohledávky v celkové výši 21 333 991,62 Kč (včetně DPH) představující valorizaci cen jednotlivých položek prací provedených v rámci ZBV.

Třetím rozšířením žaloby žalobce rozšířil svůj majetkový nárok o 4 669 810,35 Kč a s ohledem na důkazy provedené při ústních jednáních upravil důvody a výše jednotlivých pohledávek tvořících jeho celkový majetkový nárok podle Druhého rozšíření žaloby a Třetího rozšíření žaloby.

Při ústních jednáních konaných do 20. 6. 2014, kdy byl vyhlášen Částečný nález 20. 6. 2014, byly provedeny veškeré listinné důkazy navržené a předložené stranami do data konání tohoto ústního jednání k prokázání jimi uplatněných nároků a tvrzení. Obě strany setrvaly na svých stanoviscích, podrobně se vyjádřily k právním důvodům, na jejichž základě každá ze stran uplatňuje své nároky, k jejich oprávněnosti, jakož i k jednotlivým provedeným důkazům. Skutková zjištění popsána v Částečném nálezu 24. 1. 2014 a Částečném nálezu 18. 4. 2014 jsou významná i pro rozhodnutí o nárocích uplatněných žalobcem ve Druhém rozšíření žaloby a ve Třetím rozšíření žaloby a rozhodčí senát z nich rovněž vychází. Při ústních jednáních konaných do 24. 9. 2014 (den vyhlášení tohoto rozhodčího nálezu) byly provedeny veškeré další důkazy navržené žalobcem k prokázání jeho nároků podle Druhého rozšíření žaloby a Třetího rozšíření žaloby, jakož i důkazy navržené a předložené žalovaným k prokázání jeho tvrzení.

V zájmu přehlednosti je rozhodčí nález dále členěn tak, že nejdříve v části II. jsou shrnuta tvrzení stran a v samostatných částech III. až VIII. jsou uvedena skutková zjištění rozhodčího senátu a jeho právní závěry ohledně jednotlivých nároků žalobce, o nichž je rozhodnuto.

II.

Tvrzení stran

Žalobce

Pohledávky v celkové výši 57 613 232,91 Kč (první skupina pohledávek)

Žalobce požaduje zaplacení částky představující valorizaci cen prací na Díle za období čtvrtého čtvrtletí 2013. Pohledávky byly vyúčtovány fakturami předloženými spolu s Druhým rozšířením žaloby. Podrobněji odůvodnil žalobce uvedený nárok v podání ze dne 30. 4. 2014. K první skupině pohledávek odkázal na odůvodnění Druhého částečného nálezu, pokud jde o platnost ujednání stran týkajících se stanovení ceny Díla a jejich úprav z důvodu valorizace. Tyto důvody podle žalobce platí i pro částku požadovanou jako valorizaci cen prací provedených na základě Smlouvy o dílo ve čtvrtém čtvrtletí 2013. Podáním ze dne 3. 6. 2014 vzal žalobce žalobu v rozsahu této skupiny pohledávek zpět.

Pohledávky v celkové výši 716 387 665,12 Kč (druhá skupina pohledávek)

Důvody, o které žalobce opírá nárok na zaplacení druhé skupiny pohledávek, tj. pohledávek na zaplacení ceny stavebních prací provedených na objektu Trojský most, lze shrnout takto:

1. Žalobce na základě zadávací dokumentace veřejné zakázky na Dílo uzavřel Smlouvu o dílo v říjnu 2006. Součástí zadávací dokumentace stavby Díla (dále jen „ZDS“) byl rovněž stavební objekt Trojský most odpovídající charakteristice Trojského mostu ve variantě zavěšeného mostu s jednou podporou v řečišti a na takto koncipovanou stavbu Trojského mostu bylo vydáno stavební povolení č.j. MHMP 141756/2005/SP/DOP-O1/Ar ze dne 27. 11. 2006. Žalovaný po podpisu Smlouvy o dílo, v listopadu 2006 vyhlásil výsledek architektonické soutěže na architektonicko-konstrukční řešení Trojského mostu (dále jen

- „Architektonická soutěž“). Podle vítězného návrhu společnosti MOTT MACDONALD Praha, spol. s r.o. a Romana Kouckého, architektonická kancelář, s.r.o. (dále jen „MMD“) se stavba Trojského mostu výrazně odlišovala od původního záměru vyjádřeného v ZDS, a to jak po stránce technické a cenové, tak podle způsobu provádění stavby.
2. Žalobce od roku 2007 komunikoval s žalovaným a společností Inženýring dopravních staveb a.s. (dále jen „IDS“), která byla správcem stavby podle Smlouvy o dílo, o důsledcích změny provedení stavby Trojského mostu. V rámci těchto jednání žalobce žádal IDS a žalovaného o pokyny, jak dále postupovat, v září 2008 předal IDS a žalovanému předběžné „nacenění“ stavby Trojského mostu podle vítězného návrhu vzešlého z Architektonické soutěže a projektové dokumentace zpracované autory vítězného návrhu ve výši 1 090 166 035 Kč. Žalovaný dopisem Odboru městského investora (dále jen „OMI“) z 30. 3. 2009 požádal žalobce o urychlené zajištění realizační dokumentace stavby Trojského mostu podle uvedeného vítězného návrhu a o nejvčasnější zahájení jeho realizace (dále jen „Pokyn objednatele“). Žalobce označuje tento pokyn jako „Pokyn objednatele“ a žalovaný jako „Dopis OMI“; takto jsou tyto pojmy dále používány. IDS jako správce stavby předal žalobci staveniště a žalobce zahájil v červenci 2010 výstavbu spodní části Trojského mostu. Při dalších jednáních potvrdil IDS Pokyn objednatele, dopisem z 20. 9. 2010 požádal žalobce o zpracování položkového rozpočtu, dopisem z 8. 11. 2010 IDS opětovně potvrdil Pokyn objednatele i přijetí položkového rozpočtu zpracovaného žalobcem. Žalobce žalovanému potvrdil přijetí pokynů k realizaci Trojského mostu. Dále požádal o vydání rozhodnutí o změně stavby před dokončením spočívající ve změně stavebního objektu 9031.01 Trojský most tak, aby stavba odpovídala vítěznému návrhu vzešlému z Architektonické soutěže. Rozhodnutí o změně stavby před dokončením, které povolovalo stavbu Trojského mostu na základě architektonicko-konstrukčního řešení podle vítězného architektonického návrhu, bylo vydáno 24. 2. 2011.
 3. Usnesením č. 1546 ze dne 18. 10. 2011 vzala rada hlavního města Prahy (dále jen „rada HMP“) na vědomí zvýšené náklady na realizaci Díla, a to včetně zvýšených nákladů na realizaci Trojského mostu dle vítězného návrhu s tím, že stavbu je třeba realizovat podle vítězného architektonického návrhu a navazující realizační dokumentace, neboť návrat k původní konstrukci by byl neefektivní. Na základě toho byl uzavřen Dodatek č. 8 ke Smlouvě o dílo, který zahrnuje i cenu za Trojský most podle vítězného návrhu. Usnesením č. 31/53 ze dne 19. 9. 2013 pak vzalo zastupitelstvo hlavního města Prahy (dále jen „zastupitelstvo HMP“) na vědomí, že *„[Je] zřejmé, že Trojský most se podstatně liší od mostu, jehož stavbu vysoutěžil Metrostav v rámci původní veřejné zakázky, a to jednak z kvalitativního pohledu spočívajícího v jiném konstrukčně - technickém řešení, jednak z kvantitativního pohledu spočívajícího v zásadní změně rozsahu stavebních prací a materiálů plánovaných pro původně plánovanou realizaci. [...] Zároveň je však zřejmé, že Trojský most je stavěn v souladu se zadáním HMP, a tedy do jeho vlastnictví.“*
 4. Všechny změny realizační dokumentace stavby a samotná výstavba Trojského mostu oproti původní ZDS probíhala pouze v důsledku pokynů žalovaného. Žalovaný dával v souladu se Smlouvou o dílo žalobci opakovaně faktické i písemné pokyny, aby realizoval Trojský most dle vítězného návrhu, což také žalobce učinil.
 5. Trojský most byl součástí původní ZDS, na základě které byla v dubnu 2006 vyhlášena veřejná zakázka na realizaci Díla a nejde o objekt, který by v ZDS nebyl obsažen, a který by z tohoto důvodu stál mimo rozsah předmětu Díla vymezeného Smlouvou o dílo.

Provedené změny Trojského mostu proběhly v rámci mechanismů nastavených Smlouvou o dílo a v souladu s jejími principy jakožto měřeného kontraktu. Žalovaný sám se ve Druhém vzájemném návrhu domáhal mimo jiné i dokončení Trojského mostu s tím, že jde o součást Díla podle Smlouvy o dílo a rozhodčí senát mu Částečným nálezem 18. 4. 2014 vyhověl a uložil žalobci provedení prací na objektu předpokládaném Smlouvou o dílo, které svou povahou ze Smlouvy o dílo vyplývají. Až poté, co návrhu žalovaného rozhodčí senát vyhověl a přikázal žalobci objekt Trojský most dokončit, začal žalovaný tvrdit, že žalobci nikdy neudělil žádný pokyn ke stavbě Trojského mostu ani se s ním na tom nijak nedohodl.

6. Realizace Trojského mostu je realizací Smlouvy o dílo jako měřeného kontraktu a tedy smluvním plněním jako ostatní práce, o nichž bylo rozhodnuto Částečným nálezem 18. 4. 2014. Zastupitelstvo HMP opakovaně rozhodovalo o výstavbě a nabytí stavebních objektů, které jsou předmětem Díla, přičemž požadavek, aby architektonicko-konstrukční řešení Trojského mostu vzešlo ze samostatné Architektonické soutěže, byl veřejně znám dlouho před vyhlášením veřejné zakázky na Dílo. Vůle zastupitelstva HMP tedy zahrnovala i výstavbu Trojského mostu. Pokud vůbec došlo k porušení zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (dále jen „ZHMP“), jde na vrub žalovaného a nikoli k tíži žalobce. Rovněž pouze žalovaný měl kontrolu nad tím, zda při zadávání změn Trojského mostu měly být dodrženy postupy podle zákona č. 137/2006 Sb., veřejných zakázkách, popřípadě předchozích zákonů o veřejných zakázkách (zákony o veřejných zakázkách jsou dále společně označovány jako „ZVZ“). Pokud žalovaný poukazuje na údajná porušení ZVZ, jde o účelovou námitku, k níž by rozhodčí senát neměl přihlížet s ohledem na § 6 ve spojení s § 8 občanského zákoníku.
7. Realizací Trojského mostu podle vítězného návrhu nedošlo k nabytí nové nemovitosti ve smyslu § 59 odst. 3 písm. j) ZHMP. Ze zadávací dokumentace stavby Díla totiž vyplývá, že Trojský most celou dobu byl a měl být součástí Díla realizovaného na základě Smlouvy o dílo. Postupy podle ZVZ byly podle žalobce dodrženy, přičemž žalobce odkázal zejména na rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“) ze dne 28. 2. 2008 č.j. S272/2007/VZ-04580/2008/510/jl ohledně stavby křižovatky realizované dle měřeného kontraktu, kde podle žalobce šlo o změnu podoby jednoho stavebního objektu, stejně jako v případě Trojského mostu. Navíc podle žalobce cena za realizaci Trojského mostu nepřesahuje 20 % z ceny původní zakázky, což byla podmínka, kterou ÚOHS v uvedeném rozhodnutí kladl.
8. I kdyby zadání realizace Trojského mostu podle vítězného návrhu mělo představovat novou veřejnou zakázku ve smyslu ZVZ, byl dodržen postup jednacího řízení bez uveřejnění v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Kromě toho, po 1. 1. 2010, kdy nabytí účinnosti zákon č. 417/2009 Sb., novelizující zákon č. 137/2006 Sb., veřejných zakázkách, platí, že smlouva na plnění veřejné zakázky je neplatná z důvodu nedodržení postupu podle tohoto zákona pouze v případech, kdy ÚOHS uloží zákaz jejího plnění. Tohoto zákazu je však možno se domáhat nejpozději ve lhůtě šesti měsíců od jejího uzavření. Podle žalobce pak ani v době do 31. 12. 2009 neplatilo, že každé porušení ZVZ má za automatický důsledek absolutní neplatnost smlouvy na plnění veřejné zakázky; v této souvislosti žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2013 sp.zn. 33 Cdo 594/2012.

9. Nejsou dány ani jiné důvody, pro které by bylo možno dovozovat, že Trojský most byl realizován na základě neplatné nebo neexistující smlouvy. Žalobce realizoval stavbu na základě opakovaných a dostatečně určitých pokynů žalovaného a IDS, předmět změny byl dostatečně určitě vymezen jak odkazem na název unikátního stavebního objektu, který je součástí Díla, tak odkazem na Architektonickou soutěž a v neposlední řadě rovněž uvedením autorů vítězného návrhu. Cena navrhované změny za realizaci Trojského mostu podle vítězného návrhu byla rovněž vymezena dostatečně a určitě, neboť Smlouva o dílo jako tzv. měřený kontrakt obsahuje jasný způsob stanovení a měření jednotlivých prací (položek), a to včetně oceňování nových/dodatečných položek. Režim cenotvorby stanovený Smlouvou o dílo nebyl v rámci navrhované změny nijak dotčen a byla použita cenotvorba předpokládaná Smlouvou o dílo.
10. Jenom jednání ohledně změny realizace Trojského mostu trvala od uzavření Smlouvy o dílo do vydání Pokynu objednatele 29 měsíců a přitom byly vyjasňovány problémy vyplývající z technické složitosti a jedinečnosti vítězného návrhu. Samotný Pokyn objednatele byl vydán 12 měsíců poté, co autoři vítězného návrhu předložili stranám doplněný projekt Trojského mostu ve stupni dokumentace pro stavební povolení a 6 měsíců poté, co žalobce informoval žalovaného, že případná realizace změn bude mít významný dopad na čas plnění a cenu díla. Pokud by tedy nebylo možné považovat Trojský most za dílo provedené na základě Smlouvy o dílo, lze mít za to, že mezi stranami došlo k uzavření samostatné smlouvy o dílo, jejímž předmětem byla výstavba Trojského mostu podle vítězného návrhu vzešlého z Architektonické soutěže.
11. Práce na Trojském mostě nepředstavují vícepráce, ale jde o práce provedené podle pokynů žalovaného jako objednatele na základě Smlouvy o dílo a v souladu s povahou Smlouvy o dílo jako měřeného kontraktu. Nemůže jít tedy ani o práce neodsouhlasené, neboť žalovaný s provedením prací na Trojském mostě souhlasil, přičemž tento svůj souhlas naposledy potvrdil uzavřením Dodatku č. 8 ke Smlouvě o dílo. Nejde ani o vícepráce ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu ČR, neboť nejde o tzv. „vnucené“ práce.
12. I kdyby bylo dovozeno, že výstavba Trojského mostu byla realizována mimo režim Smlouvy o dílo i mimo jakoukoliv jinou smlouvu, pak by muselo dojít k bezdůvodnému obohacení na straně žalovaného. Žalobce v tomto směru odkázal na vývoj judikatury Nejvyššího soudu ČR, která rozlišuje mezi dvěma typovými situacemi. O bezdůvodné obohacení nejde v případě překročení rámce dohodnutého předmětu plnění. Naopak při překročení sjednaného rozsahu díla, tj. pokud by poskytnuté plnění nebylo dostatečně úzce spjato s původním plněním, lze se bezdůvodného obohacení domáhat.
13. Pro případ, že by nárok žalobce nebyl posouzen jako nárok ze smlouvy nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení, měl by žalobce nárok na zaplacení požadované částky z důvodu náhrady škody pro neplatnost Smlouvy o dílo podle § 268 obchodního zákoníku; žalovaný nemůže těžit z případné neplatnosti, kterou způsobil svým jednáním v rozporu s právními předpisy.
14. Práce provedené na stavbě Trojského mostu byly správcem stavby (IDS) řádně změřeny, ačkoliv toto měření neproběhlo ve formátu zjišťovacího protokolu, ale v detailnějším formátu výkazu výměr. Předběžné nacenění prací na Trojském mostě v souladu s režimem cenotvorby zakotveným ve Smlouvě o dílo předal žalobce žalovanému v září 2008. Detailní položkový rozpočet předložil žalobce v říjnu 2010, a to na výzvu správce stavby (IDS) dopisem z 20. 9. 2010, přijetí nacenění bylo správcem stavby (IDS) potvrzeno dopisem z 8.

11. 2010. Následně strany uzavřely dohodu o fakturaci a poté v návaznosti na rozhodnutí rady HMP rovněž Dodatek č. 8 ke Smlouvě o dílo. Pokud jde o valorizaci cen jednotlivých položek prací na stavbě Trojského mostu, odkázal žalobce na stanoviska rozhodčího senátu v Částečném nálezu 18. 4. 2014 o oprávněnosti nároků uplatněných žalobcem z titulu změny ceny na základě indexace sjednané ve Smlouvě o dílo.
15. Žalobce na částku uplatněnou ve Druhém rozšíření žaloby ve vztahu k Trojskému mostu formálně nevystavil faktury. Nemohl tak učinit pro neposkytnutí nutné součinnosti ze strany IDS a žalovaného.
16. Námitky žalovaného proti započtení částky zaplacené žalovaným za určité práce, jimiž byla realizována výstavba Trojského mostu, jsou formalistickou slovní hříčkou. Žalobce započítával svou pohledávku vůči žalovanému na úhradu prací provedených na výstavbě Trojského mostu a pohledávku žalovaného vůči žalobci na vrácení částky již zaplacené za práce provedené na výstavbě Trojského mostu do listopadu 2013.

Pohledávky v celkové výši 239 027 783,59 Kč (třetí skupina pohledávek)

Ke třetí skupině pohledávek žalobce uvedl, že správci stavby (IDS) poskytl všechny potřebné dokumenty prokazující, že žalobce řádně provedl stavební práce související se ZBV. Částka za tyto práce odpovídá cenotvorbě sjednané Smlouvou o dílo.

Třetí rozšíření žaloby o 4 669 810,35 Kč – nové rozvržení výše uplatňovaných pohledávek

Žalobce ve Třetím rozšíření žaloby a v návaznosti na to v závěrečném návrhu v určitém rozsahu modifikoval právní důvody, o něž opírá nárok na zaplacení pohledávek, které řadí do druhé skupiny (práce na Trojském mostě) a třetí skupiny (ZBV) a celkový nárok uplatněný Druhým rozšířením žaloby zvýšil na částku 960 085 259,06 Kč.

Třetím rozšířením žaloby vyčíslil nárok na vydání bezdůvodného obohacení (druhá skupina pohledávek) jako částku odpovídající rozdílu mezi obvyklou cenou Trojského mostu stanovenou posudkem znalce včetně DPH a částkou, kterou již za práce na stavbě Trojského mostu žalovaný žalobci zaplatil, tj. na 729 376 954,46 Kč. Pokud jde o třetí skupinu pohledávek, žalobce ve Třetím rozšíření žaloby požadoval na zaplacení ZBV včetně valorizace celkem 230 708 304,60 Kč.

Příslušenství

Žalobce v žalobě a v Prvním rozšíření žaloby uplatnil pohledávky na zaplacení příslušných částek spolu se zákonným úrokem z prodlení jako příslušenství těchto pohledávek. K výzvě rozhodčího senátu žalobce specifikoval svůj nárok na zaplacení zákonného úroku z prodlení tak, že požaduje:

1. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % z částky 1.957.102.638,80 Kč uplatněné žalobou od 8. 3. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS) do 28. 4. 2014, (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem částku 22.445.018,21 Kč;
2. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % z částky 240.585.864,08 Kč (zbytek částky uplatněné žalobou) od 27. 3. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS)

do 28. 4. 2014 (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem 1.751.003,69 Kč;

3. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 %z částky 543.028.890,18 Kč uplatněné v Prvním rozšíření žaloby (po částečném zpětvzetí co do částky 251,38 Kč) od 8. 4. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS) do 28. 4. 2014 (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem částku 2.515.042,02 Kč.

Žalovaný

K první skupině pohledávek

Žalovaný k první skupině pohledávek konstatoval, že valorizace cen prací za čtvrté čtvrtletí roku 2013 je žalobcem vypočtena správně a proto částku ve výši 57 613 232,91 Kč žalobci zaplatil dne 29. 5. 2014.

Ke druhé skupině pohledávek

Pokud jde o uplatněný nárok na zaplacení ceny prací prováděných na stavbě Trojského mostu, tj. druhá skupina pohledávek, pak podle žalovaného (i) žalobce neprokázal právní titul, (ii) práce na Trojském mostě představují neodsouhlasené vícepráce, (iii) žalobce neprokázal provedení prací, (iv) nacenění prací žalobcem je v rozporu se Smlouvou o dílo, (v) žalobce neprokázal splnění oznamovací povinnosti podle Smlouvy o dílo a (vi) žalobce neprokázal pohledávku z titulu valorizace. Podrobnější odůvodnění těchto tvrzení žalovaného lze shrnout takto:

1. Trojský most navržený podle původní dokumentace, která byla zahrnuta ve Smlouvě o dílo, a Trojský most dle návrhu vzešlého z Architektonické soutěže byly dvě zcela odlišné stavby, které se taktéž diametrálně lišily ve své ceně. Zakázkovým řízením přitom prošla pouze realizace Trojského mostu dle původního zadání, čehož si byl žalobce velice dobře vědom. V této souvislosti žalovaný dále uvedl, že z dokumentů předložených žalobcem z období do března 2009 pouze vyplývá, že osoby zainteresované na realizaci Stavby mezi sebou vedly jen jednání ohledně toho, (i) zda bude Trojský most realizován podle původní dokumentace anebo podle návrhu vzešlého z architektonické soutěže, a (ii) pokud by měl být realizován podle nového návrhu, pak za jakých podmínek. Realizace Trojského mostu podle vítězného návrhu a jeho cena nebyly nijak smluvně zachyceny.
2. Potřeba prací na Trojském mostě, o nichž rozhodl Částečný nálezn 18. 4. 2014, vyplynula z nezbytnosti odvrátit hrozící škodu. Trojský most nebyl zadán na základě dohody o odbytových nákladech (dále jen „DON“), ani potřeba jeho realizace v podobě, v níž byl vystavěn, nevyplynula z realizace předmětu Smlouvy o dílo.
3. Dopis ředitele OMI z března 2009 (dále jen „Dopis OMI“), nemohl být platným zadáním vedoucím ke změně Smlouvy o dílo, neboť byl v rozporu se ZHMP. O změně Smlouvy o dílo spočívající ve stavbě nového Trojského mostu nikdy nejednalo zastupitelstvo HMP ani rada HMP a nebyla tak vytvořena vůle HMP, kterou by ředitel OMI mohl platně projevit navenek.
4. Zadání prací na novém Trojském mostě Dopisem OMI bylo v příkrém rozporu se ZVZ a na předmětné práce nebyl vyhotoven ani žádný DON. Nemohlo tak jít o předpokládanou

konkretizaci předmětu díla postupem podle Smlouvy o dílo jako měřeného kontraktu ve smyslu závěrů rozhodčího senátu obsažených v Částečném nálezu 18. 4. 2014. Nejde ani o jednací řízení bez uveřejnění, jelikož pro toto zadávací řízení nebyly splněny podmínky § 23 tehdejšího ZVZ. Zadání tak bylo v příkrém rozporu se ZVZ a proto absolutně neplatné. Úpravu zákona č. 417/2009 Sb. novelizujícího zákon č. 137/2006 Sb., veřejných zakázkách a její důsledky na případnou platnost či neplatnost právního jednání nelze na Smlouvu o dílo vztahovat.

5. Podmínky smlouvy na plnění veřejné zakázky uzavřené podle zadávacích podmínek veřejné zakázky nelze v průběhu veřejné zakázky zásadním způsobem měnit (srov. rozhodnutí ÚOHS ze dne 16. 8. 2007, č. j. R087/2007/02-14942120071310-Hr).
6. Zadání prací na Trojském mostě Dopisem OMI není v souladu ani se samotnou Smlouvou o dílo, která pro změny Díla předpokládá jiný změnový režim založený na článku 13.1 Obchodních podmínek, které nebyly splněny: *„Zhotovitel neprovede žádnou úpravu a/nebo modifikaci stavby, pokud a dokud správce stavby nevydá pokyn ke změně nebo ji neschválí.“* Další dopisy IDS ze září a listopadu 2011 nemohly být titulem k zadání změn Trojského mostu nebo pokynem pro jejich provedení, neboť i podle tvrzení žalobce byly vydány poté, co práce na spodní stavbě byly zahájeny (červenec 2010).
7. Dopis OMI mohl představovat pouze návrh změny Smlouvy o dílo, ovšem jako takový byl neplatný pro neurčitost, neboť v něm nebylo specifikováno, jaká změna je navrhována a za jakou cenu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1118/2013).
8. Pokud by byl Dopis OMI posouzen jako dostatečně určitý návrh, pak zanikl uplynutím přiměřené doby pro jeho přijetí. Další dokumenty předložené žalobcem datované po březnu 2009 již jen vycházejí ze skutečnosti, že byl v březnu 2009 žalobci výše uvedený dopis zaslán a již z nich nevyplývá žádná změna právního stavu, který vznikl po odeslání Dopisu OMI. Tyto dokumenty již jen na Dopis OMI odkazují nebo se pokouší s právní nejistotou jím způsobenou jinak vyrovnat, aniž by jej však jakkoli potvrzovaly anebo zhojovaly. To platí jak pro dopis IDS žalobci z 20. 9. 2010, tak dopis žalobce z 21. 10. 2010 adresovaný IDS, i pro žalobcem předložený zápis o projednání a odsouhlasení fakturace při výstavbě nového Trojského mostu z 15. 4. 2011. Uvedený zápis o projednání a odsouhlasení fakturace je navíc podepsán osobou, která nebyla oprávněna za žalovaného jednat.
9. Důvodem pro realizaci Trojského mostu nemůže být ani usnesení Rady HMP č. 1546 z 18. 10. 2011, neboť jen vzalo na vědomí důvodovou zprávu o celkových předběžných nákladech stavby a nepředstavuje vyslovení souhlasu s těmito náklady. Nemůže jím být ani Dodatek č. 8 ke Smlouvě o dílo, jelikož vůbec neobsahuje změnu předmětu díla a ceny, ale pouze posunutí některých lhůt a termínů a novou předpokládanou cenu Díla.
10. Práce na Trojském mostě představují neodsouhlasené vícepráce, kdy nedošlo k platné změně Smlouvy o dílo. Proto je třeba aplikovat ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu ČR (např. rozsudek sp. zn. 23 Cdo 1095/2010), podle které se zhotovitel nemůže domáhat úhrady neodsouhlasených víceprací ani podle úpravy o bezdůvodném obohacení, pokud nebyly splněny smluvené podmínky pro úhradu víceprací.
11. Žalobce neprokázal splnění oznamovací povinnosti podle Smlouvy o dílo a tak nebyly splněny podmínky pro přiznání nároku, který žalobce uplatňuje.
12. Žalobce byl povinen respektovat veřejnoprávní předpisy, zejména ZHMP a ZVZ stejně jako žalovaný, neboť je jimi vyjádřen veřejný zájem na zákonnosti a transparentnosti činnosti

žalovaného. Pokud žalobce jednal na základě nezákonných pokynů a mimo rámec Smlouvy o dílo, musí snášet právní důsledky plynoucí z porušení těchto předpisů. Žalobce, jako jedna z největších a nejzkušenějších stavebních firem v České republice si toho musel být vědom. Zadání prací na Trojském mostě podle vítězného architektonicko-technického návrhu bylo v rozporu se ZHMP a ZVZ.

13. Žalobce neprokázal ani to, jaké práce byly na novém Trojském mostě provedeny. Předkládá jen zjišťovací protokoly, které jsou podepsány pouze žalobcem, a tedy neprokazuje nic jiného, než tvrzení žalobce, že tyto práce, které ani nefakturoval, byly provedeny.
14. Žalobce dále neprokázal, jakým způsobem byly práce na novém Trojském mostě naceněny. Práce na Trojském mostě nejsou žádným upřesněním prací podle původní zadávací dokumentace, neboť byly realizovány podle zcela jiného projektu. Jediným relevantním důkazem pro zjištění, jakou hodnotu mají práce provedené na trojském mostě (pokud by vůbec bylo takového důkazu třeba), může být posudek vypracovaný nezávislým znalcem. Žalobce rovněž neprokázal svůj nárok z titulu valorizace.
15. Žalovaný potvrdil, že z titulu prací na Trojském mostě žalobci již zaplatil částku ve výši 644 269 495,54 Kč; tento údaj potvrdil a učinil jej nesporným. Ovšem započtení uvedené částky na obvyklou cenu Trojského mostu provedené žalobcem považuje žalovaný za neplatné, neboť jde o jednostranné započtení nesplatné pohledávky, které není dovoleno. Navíc žalobce nesprávně započítává pohledávku žalovaného oproti své pohledávce. S pohledávkou žalovaného však nemůže disponovat.

Ke třetí skupině pohledávek

Ke třetí skupině pohledávek žalovaný uvedl, že žalobce není oprávněn zaplacení těchto prací požadovat, neboť na ně nevystavil faktury, což i žalobce sám potvrdil. Žalobce předložil pouze řadu dokumentů, které podle jeho vyjádření mají prokázat řádné provedení prací souvisejících se ZBV, ovšem tyto dokumenty jsou k prokázání žalobcova nároku zcela nedostatečné. Podle Smlouvy o dílo jediným dokumentem, který právně relevantně zachycuje, jaké práce byly žalobcem skutečně provedeny, je zjišťovací protokol podepsaný zástupci smluvních stran.

Z dokumentů předložených žalobcem nevyplývá, jakým způsobem žalobce k částce ve výši 217 693 791,97 Kč došel. Žalobce k prokázání pohledávek třetí skupiny nepředložil žádný dokument, který by představoval právní titul pro provedení ZBV (ani DONy) a nepředložil žádný důkaz ohledně opodstatněnosti částky žalované z titulu valorizace prací údajně provedených v rámci ZBV v celkové výši 21 333 991,62 Kč.

K příslušenství

K příslušenství požadovanému žalobcem uvedl žalovaný, že může být požadováno nejdříve od doby, kdy IDS vystavil kladná stanoviska o provedených pracích a o cenotvorbě, nikoli dříve. Prodlení žalovaného s placením skončilo dnem, kdy částky uložené mu k zaplacení Částečným nálezem 18. 4. 2014 mu byly odepsány z účtu na základě jeho příkazu k zaplacení.

III.

Nárok žalobce na zaplacení valorizace cen Díla (práce ve čtvrtém čtvrtletí 2013)

Žalobce požaduje zaplacení částky představující valorizaci cen prací na Díle podle Smlouvy o dílo za období čtvrtého čtvrtletí 2013, přičemž důvody pro uplatnění pohledávky jsou stejné, jako důvody, pro něž bylo žalobci přiznáno zaplacení pohledávek uplatněných žalobou a Prvním rozšířením žaloby, a to Částečným nálezem 18. 4. 2014.

Žalovaný k tomuto nároku konstatoval, že valorizace cen prací za čtvrté čtvrtletí roku 2013 je žalobcem vypočtena správně a proto částku ve výši 57 613 232,91 Kč žalobci zaplatil dne 29. 5. 2014. Zaplacení požadované částky žalobce potvrdil podáním ze dne 3. 6. 2014 a vzal žalobu v rozsahu této skupiny pohledávek zpět.

Vzhledem k tomu, že v důsledku uspokojení nároku žalobce v rozsahu 57 613 232,91 Kč a odpovídajícímu zpětvzetí žaloby odpadl důvod sporu, bylo řízení v tomto rozsahu zastaveno.

IV.

Nárok žalobce na zaplacení stavebních prací na Trojském mostu

Skutková zjištění

Z provedeného dokazování a tvrzení stran vyplývají následující skutková zjištění týkající se nároků uplatněných žalobcem, pokud jde o nárok žalobce na zaplacení stavebních prací na zhotovení Trojského mostu (pohledávky označené žalobcem ve Druhém rozšíření žaloby jako druhá skupina pohledávek).

Dne 25. 4. 2006 bylo vyhlášeno otevřené výběrové řízení veřejné zakázky na stavební práce souboru staveb Městského okruhu, stavbu č. 9515 Myslbekova – Prašný most, stavbu č. 0080 Prašný most – Špejchar, stavbu č. 0079 Špejchar – Pelc Tyrolka na dodavatele, se kterým by byla uzavřena Smlouva o dílo na dostavbu Městského okruhu v úseku Myslbekova – Pelc Tyrolka, stavební část a stavbu č. 0012 – etapa 007 část 11 Protipovodňová opatření Trója. Zadávací řízení na Smlouvu o dílo bylo vyhlášeno žalobcem v dubnu 2006. Zadávací dokumentace pro výše uvedené výběrové řízení (ZDS) měla několik součástí (Dílů). Trojský most byl vymezen jako samostatný stavební objekt č. SO 9031.01 v rámci stavby č. 0079 Špejchar – Pelc Tyrolka.

Smlouva o dílo byla uzavřena mezi žalobcem a žalovaným dne 30. 10. 2006 ve znění, které odpovídalo ZDS, přičemž předmětem plnění byly stavební objekty určené v ZDS. ZDS byla podkladem pro stavební povolení na celé Dílo. Dne 27. 11. 2006 bylo vydáno stavební povolení pro stavbu „Městský okruh, stavba 0079 Špejchar – Pelc Tyrolka – komunikace a jejich součásti. Trojský most byl označen jako SO 9031.01 a byl charakterizován jako „zavěšený s 1 podporou v řečišti – asymetricky umístěným pylonem a na trojském nábřeží podepřený 2 štíhlými betonovými stěnami. Nosnou konstrukci tvoří předpjatá roštová konstrukce o 4 polích, zavěšená na šikmém pylonu.“

V březnu 2006 žalovaný (OMI) vyhlásil Architektonickou soutěž jako veřejnou dvoukolovou soutěž o návrh nejvhodnějšího architektonického ztvárnění a konstrukčního řešení Trojského mostu s tím, že projektant by měl připravit i další stupně projektové přípravy Trojského mostu (stavebního objektu SO9031.01 stavby č. 0079). Výsledek Architektonické soutěže žalovaný vyhlásil 20. 11. 2006 s tím, že pro architektonické i konstrukční řešení zvítězil návrh MMD. V březnu 2007 žalovaný (OMI) v jednacím řízení bez uveřejnění zadal MMD zpracování projektové dokumentace pro stavební povolení pro stavbu Trojský most podle vítězného architektonického návrhu MMD. V březnu 2008 byla dokumentace pro stavební povolení pro Trojský most podle architektonického návrhu MMD připravena (příloha č. 1 k usnesení zastupitelstva HMP č. 31/53ze dne 19. 9. 2013)

Dne 19. 12. 2007 proběhlo jednání za účasti žalovaného, IDS, MMD, žalobce a společnosti SATRA, spol. s r.o., jehož účelem bylo vyjasnění názorů partnerů výstavby, zda nová konstrukce Trojského mostu podle vítězného architektonického návrhu MMD je technicky správná, realizovatelná a funkční. Při jednání byla shrnuta dosavadní komunikace týkající se realizovatelnosti nové konstrukce Trojského mostu, různé žádosti o posouzení navrhované dokumentace pro povolení změny stavby před dokončením, zpracování odborného statického posudku, zpracování stanovisek ke statické a dynamické analýze a další. Bylo rovněž konstatováno, že nové architektonické a konstrukční řešení Trojského mostu podle návrhu MMD je řešení „*ojedinělé a dle dostupných informací v těchto rozměrech doposud ve světě nerealizované*“ (viz zápis z uvedeného jednání).

V letech 2008 až 2010 probíhala mezi žalobcem, žalovaným a IDS jednání a korespondence o realizaci záměru výstavby nového Trojského mostu podle návrhu MMD. Dopisy z 29. 9. 2008 zaslal žalobce žalovanému a IDS stanovisko k dokumentaci pro změnu stavby před dokončením – Trojský most. V dopisu pro IDS žalobce upozornil, že nový Trojský most se výrazně odlišuje od původního mostu podle ZDS, jak po stránce technické, cenové i způsobem provádění. Rovněž vytkl nedostatky dokumentace pro stavební povolení (změnu stavby před dokončením), které je třeba odstranit. Žalobce navrhl řadu změn projektového řešení a shrnul je tak, že zejména měly být provedeny konstrukční úpravy oblouku, přepracován systém desky mostu a provedeny další z toho plynoucí menší úpravy. Uvedl, že navržený postup výstavby považuje za velmi riskantní z několika důvodů, s tím, že konstrukční úpravy, které navrhl, pomohou řešit i neúměrně vysoká rizika při výstavbě. K dopisu přiložil oceněný výkaz výměr. V dopisu žalovanému (adresován OMI) pak uvedl, že dokumentace MMD pro změnu stavby před dokončením představuje změnu oproti ZDS nejen u samotného Trojského mostu, ale bude mít vliv i na další stavební objekty, na postup výstavby a na její časový plán; lhůtu výstavby Trojského mostu včetně nezbytné doby na zpracování realizační dokumentace žalobce odhadl na cca 40 měsíců. Pokud jde o cenu nového řešení Trojského mostu, navrhl žalobce částku 1 090 166 035 Kč bez DPH. V závěru dopisu žalobce odmítl odsouhlasit dokumentaci MMD a žádal žalovaného o rozhodnutí o dalším postupu.

Dopisem ze dne 30. 3. 2009 žalovaný (OMI) sdělil žalobci, že „*v návaznosti na předchozí korespondenci o novém Trojském mostu Vám na základě projednání s vedením města a vedením Vaší společnosti sděluji, že k realizaci je definitivně schváleno řešení Trojského mostu autorů vítězného návrhu z architektonické soutěže – společnosti MottMacDonald Praha a Romana Koutského architektonická kancelář s.r.o. Dovolují si Vás požádat o urychlené zajištění realizační*

projektové dokumentace této varianty mostu a co nejvčasnější zahájení realizace tak, aby konečný termín výstavby souboru staveb byl splněn.“

IDS dopisem z 20. 9. 2010 žalobci potvrdil, že k realizaci je určen nový Trojský most podle vítězného návrhu MMD. Dále IDS požádal žalobce o urychlené zpracování položkového rozpočtu, kterým bude upřesněna cena nového Trojského mostu a o předložení tohoto rozpočtu v průběhu října 2010.

Žalobce dopisem z 21. 10. 2010 předal IDS nabídkový rozpočet nového Trojského mostu, rekapituloval průběh zadávání prací na novém Trojském mostu a konstatoval, že jeho variantní řešení přemostění oproti dokumentaci MMD pro změnu stavby před dokončením nebyla žalovaným přijata a že žalovaný jej dopisem z 30. 3. 2009 vyzval k zajištění realizační dokumentace a realizace Trojského mostu podle vítězného architektonického návrhu MMD. V závěru uvedl, že pracuje na realizační dokumentaci stavby a v souladu s předaným harmonogramem prací byly zahájeny přípravné práce na realizaci s tím, že plné rozvinutí prací začne po předložení změny stavebního povolení. Potvrdil přijetí pokynu k realizaci nového Trojského mostu.

IDS dopisem z 8. 11. 2010 potvrdil žalobci zajištění realizace nového Trojského mostu podle vítězného architektonického návrhu MMD a informoval žalobce o postupu přípravy výstavby.

Dne 24. 2. 2011 bylo vydáno rozhodnutí o povolení změny stavby „Městský okruh, stavba 0079 Špejchar – Pelc – Tyrolka spočívající ve změně stavebního objektu SO 9031.01 Trojský most“ před jejím dokončením. Změna stavby byla popsána takto: *„Objekt SO 9031.01 byl původně navržen se zavěšením na příčném oblouku přecházejícím do podpěry ve střední části toku Vltavy. Předmětem změny je návrh od sdružení MOTT MACDONALD Praha, spol. s r.o. a ateliéru ROMAN KOUCKÝ s.r.o. Most je navržen jako obloukový most s dolní mostovkou přecházející Vltavu bez střední podpěry. Předpjatá deska mostovky je uložena na prefabrikovaných předpjatých příčnicích, které jsou zavěšeny přes síťový systém nerezových táhel do plochých ocelových obloukových nosníků mostu. Změna zahrnuje rovněž změnu úrovně terénu protipovodňového valu“.*

Usnesením č. 1546 z 18. 10. 2011 rada HMP na základě předložených informací o „sumarizaci vyvolaných investičních nákladů souboru staveb Městského okruhu Blanka“ konstatovala, že návrat k původní konstrukci Trojského mostu by byl neefektivní a že jeho výstavba bude pokračovat podle dokumentace vycházející z vítězného architektonického návrhu MMD.

Mezi stranami je nesporné, že stavba Trojského mostu podle návrhu MMD byla provedena a ke dni vyhlášení rozhodčího nálezu téměř dokončena.

Z uvedených skutečností (skutkových zjištění), jakož i z tvrzení stran, učinil rozhodčí senát skutkový závěr, že stavba Trojského mostu (stavební objekt SO 9031.01) tak, jak byla navržena a realizována podle architektonického návrhu MMD a projektové dokumentace zpracované MMD, je samostatným objektem oddělitelným od ostatních stavebních objektů tvořících Dílo. Dále dospěl k závěru, že to je stavba nezávislá a nesouvisející s Trojským mostem, který předpokládala

ZDS. ZDS sice počítala s existencí tohoto stavebního objektu (mostu přes Vltavu), ovšem ve zcela jiném provedení, resp. ZDS počítá se zcela odlišnou stavbou, ať již v architektonickém ztvárnění či konstrukčním řešení, než je Trojský most podle návrhu MMD. Stavba nového Trojského mostu podle návrhu MMD původní stavbu Trojského mostu předpokládaného v ZDS bez dalšího nahradila; nijak na původní záměr ZDS nenavazovala.

Tyto závěry vyplývají nejen ze srovnání popisu Trojského mostu v ZDS a stavebním povolení s popisem Trojského mostu podle návrhu MMD a popisem v povolení změny stavby před dokončením, ale i z toho, že všichni zúčastnění na výstavbě, tj. žalobce, žalovaný, IDS i zpracovatel projektu pro žalobce (SATRA, spol. s r.o.) stavbu Trojského mostu podle architektonického návrhu MMD zcela samostatně připravovali, projednávali, samostatně jednali nejen o jejím architektonickém a konstrukčním řešení, ale samostatně projednávali i postupy při zpracování jednotlivých stupňů dokumentace a vlastní realizaci stavby. To vše činili samostatně a paralelně vedle realizace ostatních stavebních objektů Díla, návaznost na ostatní stavební objekty zajišťovali právě jen s ohledem na jejich změny vyvolané novým samostatným řešením Trojského mostu.

Právní závěry ohledně povahy nároku žalobce na zaplacení stavebních prací na Trojském mostě

Pro zhodnocení oprávněnosti nároku žalobce a jeho právní povahy je třeba posoudit, zda zhotovení nového Trojského mostu je součástí předmětu plnění podle Smlouvy o dílo, změnou či rozšířením Díla, stále ještě spjatým s předmětem Smlouvy o dílo nebo o plnění zcela mimo rámec Smlouvy o dílo. Žalobce požaduje zaplacení vymáhané částky jako ceny za práce provedené na stavbě Trojského mostu v rozsahu přesahujícím cenu tohoto stavebního objektu původně sjednanou ve Smlouvě o dílo. Žalovaný odmítá požadovanou částku zaplatit především s poukazem na to, že šlo o nesjednané vícepráce ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu ČR, na jejichž zaplacení nemá žalobce nárok.

Nejvyšší soud ČR se problematikou důsledků změn či rozšíření předmětu plnění ve smlouvě o dílo několikrát zabýval. Vycházel z § 549 obchodního zákoníku, podle něhož dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na změně díla a nesjednají-li její důsledky na výši ceny, je objednatel povinen zaplatit cenu zvýšenou nebo sníženou s přihlédnutím k rozdílu v rozsahu nutné činnosti a v účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla. Předpokladem toho, aby zhotoviteli vznikl nárok na zaplacení ceny prací, jimiž byla změna realizována, je změna smlouvy o dílo, tj. dohoda o změně sjednaného předmětu plnění. Nejvyšší soud ČR přitom bral v úvahu i formu a způsob případného sjednávání změn předmětu plnění. Např. v rozsudku sp. zn. 32 Cdo 1818/2011 konstatoval, že ke změně předmětu plnění může dojít i vzájemným jednáním o takové změně, aniž by byla dodržena písemná forma, pokud nebyla stranami vyžadována pro změny smlouvy; v případě, že takto došlo ke změně předmětu plnění, má zhotovitel nárok na zaplacení provedených víceprací podle § 549 odst. 2 obchodního zákoníku. V případě, že zhotovitel provede práce nad sjednaný rozsah díla, aniž dojde k dohodě stran o příslušné změně předmětu plnění (ať již pro nedostatek formy dohody nebo pro nedodržení obsahových náležitostí), jde o takzvané „nesjednané vícepráce“ a zhotovitel nemá nárok na zvýšenou cenu díla odpovídající výsledku provedených prací, a to ani z titulu bezdůvodného obohacení. Přitom ovšem Nejvyšší soud ČR rozlišuje dvě situace:

Pokud ze skutkových zjištění vyplývá, že jde o vícepráce, které jsou změnou původního předmětu plnění a které nelze považovat za samostatné dílo, „není provedení nesjednaných prací plněním bez právního důvodu a není ani plněním z neplatného právního úkonu. Dohoda o změně smlouvy o dílo, jejímž předmětem je rozšíření či kvalitativní změna díla není samostatnou právní skutečností; změnu v právních vztazích vyvolává vždy jen ve spojení se smlouvou, kterou mění. Je-li proto taková dohoda neplatná, pak plnění, které zhotovitel v jejích intencích provedl nad rámec díla sjednaný ve smlouvě o dílo, není plněním z neplatné smlouvy (z neplatné dohody o změně smlouvy o dílo), nýbrž jde o plnění na základě smlouvy o dílo v situaci, kdy nebyly splněny v této smlouvě sjednané podmínky pro takové plnění“. Proto nelze cenu takto provedených prací požadovat ani jako bezdůvodné obohacení (rozsudek NS ČR sp.zn. 23 Cdo 1146/2007). Od těchto případů Nejvyšší soud ČR odlišuje případy, kdy „by poskytnuté plnění nebylo spjato s původním plněním (nebyla by dána vzájemná souvislost těchto plnění) bylo by možno aplikovat ustanovení § 451 obč. zák. a násl. o bezdůvodném obohacení“ (rozsudek NS ČR sp.z.n. 23 Cdo 3798/2009). Podobně v rozsudku sp.zn. 23 Cdo 1903/2010 Nejvyšší soud ČR konstatoval, že „pro vznik bezdůvodného obohacení na straně žalovaného by muselo být splněno, že získané plnění bylo poskytnuto mimo rámec dohodnutého předmětu plnění a sjednané ceny díla, tj. jako jiné dílo.“

Nejvyšší soud ČR tedy činí rozdíl mezi „překročením sjednaného rozsahu díla“, kdy objednatel musí platit pouze původně sjednanou cenu a „překročením rámce předmětu plnění“, resp. „díla, které není spjato s dílem původním“, kdy se poskytnuté plnění vypořádává jako bezdůvodné obohacení. Hranice mezi oběma případy je neostrá a záleží na konkrétních skutkových okolnostech.

Jak bylo uvedeno, na základě provedení dokazování dospěl rozhodčí senát ke skutkovému zjištění, že stavební objekt Trojský most (stavební objekt SO 9031.01) je samostatnou stavbou, nemovitou věcí, která je začleněna do souhrnu stavebních objektů tvořících Dílo, které navazují na Městský okruh jako dopravní uspořádání hlavního města Prahy (k tomu rovněž závěry uvedené v Částečném nálezu 24. 1. 2014). Ze skutkových zjištění rovněž vyplynulo, že stavba Trojského mostu se zásadním způsobem liší od toho, jak byl tento stavební objekt koncipován a vymezen v ZDS a v návaznosti na ní ve Smlouvě o dílo, a to jak z hlediska jeho architektonického ztvárnění, tak z hlediska jeho konstrukčního a technického řešení. Výstavbu nového Trojského mostu tedy nelze považovat za modifikaci, rozšíření či jinou změnu původně zadaného a sjednaného objektu SO 9031.01. Jeho výstavbou není dána žádná návaznost na v ZDS původně navržený a ve Smlouvě o dílo předvídaný objekt SO 9031.01. Zadávaní architektonického a konstrukčního řešení nového Trojského mostu a jeho další projektování probíhalo paralelně a nezávisle na projektování a přípravě dalších stavebních objektů podle Smlouvy o dílo. Strany a další osoby zúčastněné na výstavbě od počátku projednávaly výstavbu Trojského mostu jako samostatné stavby se samostatným rozpočtem s tím, že k původnímu řešení se vůbec nepřihlíželo, počítalo se s tím, že bude zcela nahrazeno. Jediná spojitost s Dílem podle Smlouvy o dílo je v tom, že jde o výstavbu mostu přes Vltavu, který je třeba napojit na ostatní stavební objekty Městského okruhu. Jinak řečeno, jediná spojitost mezi původním objektem SO 9031.01 a Trojským mostem, který byl vybudován, je jejich druhové označení – v obou případech jde o mosty, ovšem naprosto odlišné.

Z uvedených skutečností vyplývá, že práce při výstavbě Trojského mostu podle architektonického návrhu MMD byly realizovány mimo rámec předmětu plnění Smlouvy o dílo. Nešlo tedy o práce, které byly předpokládány Smlouvou o dílo s tím, že budou postupně upřesňovány procesem podle Smlouvy o dílo, tj. na základě projednání a uzavření DONů. Na tyto práce tedy nelze vztahovat režim tzv. měřeného kontraktu jako na práce, o nichž bylo rozhodnuto v Částečném nálezu 18. 4. 2014. Ze stejných důvodů pak nemohlo jít ani o tzv. vícepráce, jak jsou pojímány citovanými rozsudky Nejvyššího soudu ČR, tj. o práce byt' měnící či rozšiřující předmět plnění ovšem stále prováděné k plnění Smlouvy o dílo.

Uvedené práce, byt' strany o nich jednaly, pak nelze považovat ani za práce dohodnuté jinou smlouvou, jak tvrdí žalobce. Ze skutkových zjištění sice vyplývá, že stavba Trojského mostu byla realizována z rozhodnutí žalovaného v souladu s jeho vůlí nabýt všechny stavební objekty tvořící Dílo. Lze rovněž souhlasit s tím, že v průběhu jednání stran byla stavba Trojského mostu vymezena dostatečně určitě, neboť jednání i samotná realizace stavby vycházela z konkrétního architektonického návrhu MMD a na něj navazující dokumentace pro stavební povolení zpracované MMD.

Nicméně, z provedených důkazů nelze dovodit, že by došlo k dohodě stran o ceně prováděných prací. Naopak, z provedených důkazů vyplývá, že právě cena nově realizovaného Trojského mostu zůstávala otevřená. Žalobce sice žalovanému a IDS předkládal návrhy položkového rozpočtu stavby, nicméně žalovaný ani IDS jej nikdy neodsouhlasili. Naopak, odsouhlasení rozpočtu bylo odkládáno a nikdy k němu nedošlo. Dopisem žalovaného z 30. 3. 2009 (žalobce jej označuje jako „Pokyn objednatele“ a žalovaný jako „Dopis OMI“) sice žalovaný zadal provedení prací na Trojském mostě dle architektonického návrhu MMD, ovšem o ceně tohoto díla v něm není zmínka. Navazující korespondence ze strany IDS hovořila pouze o zpracování položkového rozpočtu, jímž bude cena nového Trojského mostu upřesněna, ale jak bylo řečeno, k tomu podle provedených důkazů nikdy nedošlo. Z provedených důkazů rovněž nelze dovodit, že by strany zamýšlely uzavřít novou smlouvu o výstavbě nového Trojského mostu bez určení ceny ve smyslu § 536 odst. 3 obchodního zákoníku. Nelze ani akceptovat argument žalobce, že na určení ceny nového Trojského mostu se vztahuje režim postupného upřesňování podle Smlouvy o dílo jako měřeného kontraktu, neboť, jak bylo řečeno, Smlouva o dílo se na realizaci nového Trojského mostu nevztahuje. Tento závěr platí i pro tvrzení žalobce, že dohoda stran o realizaci nového Trojského mostu byla stvrzena Dodatkem č. 8 ke Smlouvě o dílo. Kromě toho nebyla ani dodržena písemná forma případné změny Smlouvy o dílo, která je stranami v této smlouvě vyžadována.

Lze tedy uzavřít, že práce na novém Trojském mostě nebyly pracemi pouze měnícími v souladu s dohodou stran předmět Smlouvy o dílo, byly to práce, které probíhaly mimo Smlouvu o dílo a nebyla uzavřena ani jiná samostatná smlouva. Vzhledem k uvedeným skutečnostem potvrzujícím neexistenci smlouvy na provedení nového Trojského mostu je nadbytečné se zabývat případnými důsledky nedodržení postupu podle příslušných předpisů o zadávání veřejných zakázek či ZHMP.

Žalobce tedy plnil, resp. postavil, pro žalovaného nový Trojský most jako samostatnou stavbu bez smluvního základu. Přitom nešlo o tzv. vícepráce, na jejichž úhradu podle citované judikatury Nejvyššího soudu ČR zhotovitel (žalobce) nemá nárok. Plnění žalobce je tedy třeba považovat za

plnění bez právního důvodu, které je třeba vypořádat podle úpravy bezdůvodného obohacení obsažené v občanském zákoníku (zák. č. 40/1964 Sb.).

Stavba Trojského mostu byla zhotovována pro žalobce jako stavebníka. Při zhotovování stavby (nemovité věci podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.) na zakázku jde o originární nabytí této věci stavebníkem, který se stává vlastníkem stavby v okamžiku, kdy se stavba stala samostatnou věcí. (Srov. Švestka J., Spáčil, J. Škárová, M. Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha. C. H. Beck. 2009, str. 758 „Při zhotovení stavby na zakázku je stavebník (objednatel) jejím vlastníkem od počátku výstavby, i když je zhotovována z materiálu zhotovitele. Viz výklad k § 650, 651, též Sou R NS č. C 319 – NS sp. zn. 29 Cdo 1532/99).“

Žalovaný je tedy vlastníkem Trojského mostu, žalobce jej zhotovil pro žalovaného a žalovaný tak získal majetkový prospěch bez právního důvodu a tím se bezdůvodně obohatil na úkor žalobce. Vzhledem k tomu, že vypořádání bezdůvodného obohacení vydáním získané věci není dobře možné (§ 458 odst. 1 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.), musí být vypořádáno poskytnutím peněžité náhrady.

Vyčíslení nároku žalobce na zaplacení stavebních prací na Trojském mostu

Při ústním jednání konaném dne 20. 6. 2014 rozhodčí senát seznámil strany s předběžným názorem na povahu nároku žalobce na zaplacení ceny Trojského mostu a jeho důvody, z nichž vyplývá, že právním důvodem pro majetkové vypořádání těchto prací by mohlo být vypořádání bezdůvodného obohacení. Obě strany navrhly provedení důkazu k výši případného bezdůvodného obohacení znaleckým posudkem. Žalovaný navrhl a k důkazu předložil znalecký posudek na obvyklou cenu Trojského mostu vypracovaný Českým vysokým učením technickým v Praze (fakulta stavební – znalecký ústav). Žalobce vyjádřil výhrady k tomuto znaleckému posudku a navrhl, aby rozhodčí senát sám jmenoval znalce. Vzhledem k tomu, že k posouzení výše bezdůvodného obohacení, tj. hodnoty toho, oč se žalovaný obohatil, je zapotřebí odborných znalostí z oblasti oceňování staveb, a s ohledem na návrhy stran, jakož i vzhledem k rozsahu a povaze výhrad žalobce k posudku předloženému žalovaným, jmenoval rozhodčí senát znalce (znalecký ústav), společnost Grant Thornton Valuations, a.s. Znalci bylo uloženo vypracovat znalecký posudek k zodpovězení otázky, jaká je obvyklá cena stavebního objektu SO 9031.01 Trojský most ve stavu k okamžiku zadání znaleckého posudku.

Znalec zpracoval znalecký posudek a určil jako cenu obvyklou stavebního objektu SO 9031.01 částku 1 135 245 000 Kč bez DPH. Znalec při charakteristice použitých metod uvedl, že vzhledem k ojedinělé a unikátní konstrukci a architektuře stavby Trojského mostu nebylo možno nalézt stavební dílo, jehož hodnotu by bylo možno porovnat s hodnotou posuzované stavby. Proto cenu obvyklou Trojského mostu stanovil jako odborné vyčíslení nákladů stavby, tj. použil nákladovou metodu.

Žalovaný měl několik výhrad ke znaleckému posudku a vyžádal si výslech znalce. Výslech znalce byl proveden při ústním jednání dne 10. 9. 2014. Žalovaný souhlasil, vzhledem k unikátní povaze Trojského mostu, s nákladovou metodou zvolenou znalcem. Jeho základní výhradou ke znaleckému posudku a k jeho zadání bylo určení časového okamžiku, ke kterému měl být znalecký

posudek zpracován. Podle žalovaného stanovení obvyklé ceny Trojského mostu k okamžiku zadání znaleckého posudku by znamenalo, že tato cena by zahrnovala rovněž obvyklou cenu prací, které žalovaný již zaplatil na základě Částečného nálezu 18. 4. 2014. Stav Trojského mostu ke dni zpracování posudku je odlišný od stavu Trojského mostu k 7. 12. 2013, což je den, kdy žalobce zastavil práce na Trojském mostě a tedy den, kdy bezdůvodné obohacení žalovaného bylo ukončeno. S tím souvisí i námitka žalovaného, že znalec měl vzít v úvahu dobu, kdy práce byly prováděny včetně vývoje cen jednotlivých prací (jejich cenovou hladinu), a neměl brát v úvahu až náklady k poslednímu dni stavby. Žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu ČR, podle níž je pro určení výše náhrady bezdůvodného obohacení rozhodující doba jeho vzniku (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3603/2008). Dále namítl, že znalec při oceňování Trojského mostu vycházel ze soupisu provedených a zjištěných prací ke dni 7. 12. 2013 (předložen jako příloha č. 4 k podání žalobce ze dne 11. 6. 2014 a provedený k důkazu při ústním jednání dne 20. 6. 2014) a považoval jej za nesporný, což však neodpovídá skutečnosti. Znalec měl posuzovat reálný stav a předložený soupis prací ověřit. Další výhrady žalovaného se týkaly některých konkrétních aspektů ocenění některých položek stavebních prací uvedených ve znaleckém posudku. Konečně žalovaný namítl, že od obvyklé ceny Trojského mostu je třeba odečíst také časové zhodnocení žalovaným zaplacených částek metodou jejich diskontování na hodnotu k 4. 7. 2014, a to ve výši 21 508 052,39 Kč. Požadoval rovněž, aby rozhodčí senát v rozhodčím nálezu konstatoval, že částka stanovená znalcem jako obvyklá cena Trojského mostu zahrnuje i odpovědnostní vztahy.

Rozhodčí senát posoudil vypracovaný znalecký posudek, neshledal v něm žádné zřejmé nesprávnosti, nelogičnosti či vnitřní rozpory, které by ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu ČR odůvodňovaly případnou revizi tohoto posudku. Neshledal nedostatky ani při posouzení výhrad žalovaného k časovým aspektům ocenění a použitým podkladům, pokud jde o promítnutí vývoje cen po dobu realizace stavebního objektu Trojský most.

Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR je pro určení výše bezdůvodného obohacení a tedy rozsahu práva na jeho vydání rozhodující okamžik, kdy došlo ke vzniku bezdůvodného obohacení. Pokud bezdůvodným obohacením je zhodnocení majetku obohaceného v důsledku provádění stavebních prací a jejich výsledku, tak zahájením stavebních prací a jejich skončením jsou vymezena data, k nimž je třeba zjišťovat cenu nemovitosti představující toto bezdůvodné obohacení (rozsudek NS ČR sp.zn. 33 Odo 1184/2005). V daném případě sice žalobce přerušil práce k 7. 12. 2013, ovšem po přerušení v pracích dále pokračoval, a to ještě v době, kdy byl znalecký posudek zadán, přitom stále šlo o plnění bez právního důvodu. To znamená, že pokud znalec měl posuzovat hodnotu toho, co žalovaný jako bezdůvodné obohacení získal, musel z hlediska citovaného rozsudku Nejvyššího soudu ČR vzít v úvahu vše, co bylo provedeno k datu zadání posudku a vytvořilo tak hodnotu, kterou žalovaný získal. Na tomto závěru nemění nic ani to, že práce obnovené po vydání Částečného nálezu 18. 4. 2014 byly žalovaným hrazeny na základě tohoto částečného nálezu. Pokud Částečný nálezu 18. 4. 2014 žalovanému uložil povinnost některé práce provést, neznámá to, že tím byl konstituován právní důvod pro stavbu Trojského mostu a byla tak zhojena neexistence právního důvodu k této stavbě jako takové. Důsledkem je pouze to, že pokud některé práce žalovaný již zaplatil, mělo by to být promítnuto v celkové výši náhrady, kterou by měl žalobci za bezdůvodné obohacení poskytnout. Navíc, jak znalec vysvětlil při ústním jednání dne 10. 9. 2014, oceňoval hodnotu prací provedených ke dni 7. 12. 2013, tj.

k datu, kdy žalobce zastavil práce. Práce provedené po tomto datu do celkové částky ocenění již nezahrnul.

Pokud jde o stanovení data, k němuž je třeba stanovit cenovou hladinu, vycházel rozhodčí senát opět z judikatury Nejvyššího soudu ČR (rozsudek NS ČR sp. zn. 33 Odo 1184/2005), která v otázce určení oceňovacího předpisu pro ocenění zhodnocené nemovitosti považuje za rozhodující okamžik faktického ukončení stavebních prací. K tomuto okamžiku získal obohacený celou hodnotu bezdůvodného obohacení; nelze tedy postupně oceňovat jednotlivé práce, jak stavba postupně narůstala. Pokud jde o námitku žalovaného ohledně případných důsledků vývoje cen při tomto přístupu, rozhodčí senát považuje za dostatečné vysvětlení znalce, že v daném případě vycházel z cenové hladiny roku 2014, ovšem právě proto, že výstavba Trojského mostu trvala po několik let, vycházel z cen obsažených v dostupných databázích cen, v nichž je promítnut vývoj cen za určité období; to znamená, že ceny jsou určitým způsobem zprůměrovány. Hledisko, které žalovaný namítal, tak bylo znalcem vzato v úvahu.

Za neodůvodněné považuje rozhodčí senát námitky žalovaného proti závěrům znalce ohledně rozsahu prací provedených za účelem zhotovení Trojského mostu. Účelem znaleckého posudku nebylo posuzovat rozsah prací provedených žalobcem, ale obvyklou hodnotu této stavby jako celku a určit tak částku, o níž se žalovaný obohatil (srov. judikatura Nejvyššího soudu ČR, včetně judikatury citované žalovaným, např. rozsudek sp. zn. 23 Cdo 3603/2008 a sp. zn. 33 Odo 1184/2005). Znalec tedy, jak vysvětlil, posuzoval, při zvolené metodě, jaké práce jsou potřebné, vhodné a dostatečné ke zhotovení této stavby, tj. jejich výsledek vyjadřuje i obvyklou cenu dané stavby. Kromě toho, námitky žalovaného, že soupisy prací poskytnuté žalobcem znalci neodpovídaly realitě, zůstaly neprokázány. Žalobce předložil a k důkazu byl proveden soupis provedených a zjištěných prací (výkaz výměr) podepsaný IDS dne 16. 12. 2013, v němž byl potvrzen rozsah provedených prací na Trojském mostě ke dni 7. 12. 2013. Pokud z něj tedy znalec vycházel, pracoval s údaji, které jako správné potvrdil správce stavby (IDS). Konečně žalovaný učinil nesporným při ústním jednání konaném dne 20. 6. 2014 rozsah prací tak, jak byly uvedeny ve zmíněném soupisu prací.

Pokud jde o ostatní připomínky a poznámky žalovaného ke znaleckému posudku týkající se jednotlivých položek v rámci ocenění, rozhodčí senát považoval vysvětlení znalce za dostatečná a neshledal důvody, pro které by bylo možno uzavřít, že znalecký posudek neposkytuje dostatečný podklad pro určení hodnoty bezdůvodného obohacení v důsledku výstavby Trojského mostu na straně žalovaného. K návrhu žalovaného, aby v nálezů bylo konstatováno, že obvyklá cena podle znaleckého posudku zahrnuje i odpovědnostní vztahy, rozhodčí senát dospěl k závěru, že jde o věcnou otázku a závěry znaleckého posudku i vysvětlení znalce při ústním jednání neposkytují podporu pro takové konstatování. Vzhledem k obecnosti námitky žalovaného neshledal rozhodčí senát ani důvod pro revizi znaleckého posudku v tomto směru.

Rozhodčí senát s ohledem na výše uvedené tedy uzavřel, že znalecký posudek je způsobilým podkladem pro určení výše bezdůvodného obohacení na straně žalovaného vzniklého v důsledku výstavby Trojského mostu bez právního důvodu. S ohledem na použitou metodu ocenění, tj. metodu nákladovou, znalec v posudku výslovně uvedl, že částka, k níž při určení obvyklé ceny Trojského mostu dospěl, je částkou bez DPH. Proto je třeba posoudit, zda částka, která má být

jako vypořádání bezdůvodného obohacení v takovém případě hrazena, má být určena s připočtením DPH či nikoliv. Obě strany se k této otázce vyjadřovaly, a to s opačnými stanovisky. Žalobce tvrdil, že DPH musí být k částce stanovené znalcem připočtena, neboť materiálně jde stále o úplatu za konkrétní protiplnění poskytnuté žalobcem žalovanému, které by za normálního běhu věcí, tj. při platné smlouvě, bylo předmětem daně z přidané hodnoty. Žalovaný namítal, že k částce určené znalcem není přípustné DPH připočítat, neboť účelem bezdůvodného obohacení není zajistit úplatu za poskytnuté plnění bez právního důvodu, ale odčerpat majetkový prospěch získaný stranou, které bylo plněno, tj. vrátit situaci do stavu před plněním. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 871/2004.

Rozhodčí senát dospěl k závěru, že pro účely stanovení obvyklé ceny Trojského mostu jako hodnoty bezdůvodného obohacení, které získal žalovaný jeho zhotovením, je třeba k částce určené znalcem připočítat příslušnou daň z přidané hodnoty. Přitom rozhodčí senát vychází především z judikatury Nejvyššího správního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR, včetně judikatury citované žalovaným. V rozsudku sp. zn. 2 Afs 134/2009 Nejvyšší správní soud výslovně konstatoval, že neplatnost smlouvy, na jejímž základě došlo k poskytnutí plnění, neznamená, že toto plnění nepodléhá DPH. Tento závěr je plně aplikovatelný i na skutkovou situaci posuzovanou v tomto případě. Dále, připočtení DPH k částce určené znalcem v daném případě odpovídá i judikatuře Nejvyššího soudu ČR citované žalovaným, podle níž se při vypořádání bezdůvodného obohacení bere v úvahu nikoliv to, co vynaložil ochuzený, ale obohacení, které získal obohacený. Získaná hodnota, tj. získané bezdůvodné obohacení, je hodnota toho, co by každý musel vynaložit, aby danou věc získal. Jde-li o stavbu zhotovovanou pro obec, je to hodnota, kterou by kterékoliv jiná obec musela vynaložit, aby takovou stavbu získala, což znamená, že by ji nemohla získat jinak, než za částku zahrnující DPH. Žalovaný, který zhotovením Trojského mostu získal tuto věc do svého vlastnictví, je ve stejné pozici jako každý jiný konečný nabyvatel věci, která se dostane na trh; každý konečný nabyvatel věci prostřednictvím trhu v ní získává hodnotu včetně DPH, a to bez ohledu na to, jak se daná věc konečnému nabyvateli dostane. Například zloděj, který ukradne televizi, se neobohatí o cenu televize bez DPH, ale o celou její hodnotu na trhu, která v sobě DPH zahrnuje. V tomto sporu znalec oceňoval bezdůvodné obohacení nákladovou metodou, tj. metodou určení obvyklé ceny provedených prací, protože srovnání s jinými stavbami použít nemohl (jiný podobný most neexistuje) a vycházel z databází cen, kde jsou ceny prací uvedeny bez DPH. Proto také tuto skutečnost výslovně v posudku uvedl, tj. upozornil, že částka, ke které dospěl, je bez DPH. Pokud by použil metodu, podle níž by porovnal ceny obdobných nemovitostí na trhu, nemusel by nic takového uvádět, protože v hodnotě nemovitostí, které se na trhu srovnávají, je již DPH zahrnuta, už na trhu jsou, jsou v konečné spotřebě.

Rozhodčí senát tedy na základě důkazu provedeného znaleckým posudkem dospěl k závěru, že výše bezdůvodného obohacení, které žalovaný získal zhotovením stavebního objektu SO 9031.01 Trojský most činí celkem 1 373 646 450 Kč. Ze souhlasných prohlášení stran vzal pak rozhodčí senát za prokázáno, že částku 644 269 495,54 Kč již žalovaný žalobci zaplatil v průběhu provádění prací (žalobce ji v tomto řízení nepožaduje). K určení výše bezdůvodného obohacení, na jehož náhradu má žalobce nárok, je tedy třeba od částky určené znalcem odečíst žalovaným již zaplacenou částku. Nicméně, rozhodčí senát nepovažuje za důvodné tvrzení žalovaného, že od celkové ceny Trojského mostu by dále měla být odečtena částka odpovídající časovému zhodnocení již zaplacených částek na tuto stavbu. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu ČR

citované výše, bezdůvodné obohacení je nutno vyčíslit k okamžiku, kdy skončilo provádění stavebních prací, jichž se náhrada týká. Pokud žalovaný za tyto práce zaplatil dříve, jen dříve zčásti kompenzoval vzniklé bezdůvodné obohacení, tj. to, co získal na úkor žalobce bez právního důvodu. Z tohoto důvodu také nepovažuje rozhodčí senát za opodstatněné námitky žalovaného o nesprávnosti započtení provedeného žalobcem; na výši uplatňované částky tyto úvahy nemají vliv. Rozhodčí senát tedy uzavřel, že nárok žalobce na peněžitou náhradou plnění poskytnutého žalovanému výstavbou stavebního objektu SO 9031.01 Trojský most je po právu ve výši 729 376 954,46 Kč.

V.

Nárok žalobce na zaplacení ZBV

Skutková zjištění a právní závěry

Předmětem uplatněného nároku je částka představující cenu prací realizovaných jako ZBV (změny během výstavby), které žalobce prováděl v rámci plnění Smlouvy o dílo. K důkazu o tom, zda práce, jejichž cena je Druhým rozšířením žaloby požadována, bylo, mimo jiné, provedeno stanovisko IDS vystavené dne 8. 9. 2014, kde IDS potvrdil, že práce, jejichž cenu požaduje žalobce zaplatit Druhým rozšířením žaloby, byly provedeny, a to v rozsahu odpovídajícím ceně ve výši 210 116 853 Kč. Jak bylo zjištěno a konstatováno v Částečném nálezu 18. 4. 2014, IDS je správcem stavby pověřeným kontrolovat rozsah provedených prací i jejich cenotvorbu. Ze stanoviska vystaveného IDS dne 8. 9. 2014 vzal tedy rozhodčí senát za prokázané, že práce, jejichž zaplacení je požadováno Druhým rozšířením žaloby, byly provedeny v uvedeném rozsahu, tj. v rozsahu odpovídajícím ceně ve výši 210 116 853 Kč a že i způsob jejich ocenění (kalkulace uvedené částky) odpovídá postupům sjednaným Smlouvě o dílo. Dále ze stanoviska IDS ze dne 10. 9. 2014 vzal rozhodčí senát za prokázáno, že valorizace ceny uvedených prací, která odpovídá postupům sjednaným ve Smlouvě o dílo, činí 20 591 452 Kč. Důkazy navržené žalobcem k prokázání prací, jejichž cenu žalobce požaduje zaplatit v rámci druhé skupiny pohledávek rozsahu odpovídajícím ceně ve výši 8 319 478,99 Kč (7 576 938,97 Kč za ZBV a 742 540,02 Kč za valorizaci), nepovažuje rozhodčí senát za dostatečné k prokázání nároku žalobce v tomto rozsahu. Rovněž vzal v úvahu, že žalobce prohlásil ve Třetím rozšíření žaloby, že na projednání uvedené části svého nároku z titulu ceny ZBV a valorizací netrvá.

Rozhodčí senát již učinil právní závěry ohledně prací realizovaných na základě Smlouvy o dílo tak, jak byly postupně projektovány, oceňovány a realizovány, v Částečném nálezu 18. 4. 2014. Tyto závěry platí v plném rozsahu i pro nárok na zaplacení ZBV podle Druhého rozšíření žaloby v rozsahu odpovídajícím ceně ZBV ve výši 210 116 853 Kč. Rovněž závěry týkající se valorizace (indexace) sjednaných cen platí v plném rozsahu i na částku požadovanou žalobcem z důvodu valorizace zmíněných ZBV, a to v částce 20 591 452 Kč. Rozhodčí senát se také neztotožnil s námitkou žalovaného, že na valorizaci cen má žalobce nárok jen v případě, že jsou příslušné částky fakturovány a že pokud žalobce požadovanou částku nefaktoval a uplatnil ji přímo žalobou, na ni nemá nárok. Ujednání o indexaci (článek 13.8 Smlouvy o dílo změněný dodatky č. 1 a 5) stanoví podmínky, za nichž ceny prací mohou být upraveny pomocí sjednaného indexu, přičemž v závislosti na indexu mohou být výchozí částky jak zvýšeny, tak sníženy. Byť citované ustanovení hovoří o realizovaných a fakturovaných pracích, je zřejmé, že jde o věcnou úpravu výše ceny, která není závislá na tom, zda a kdy je vystavena faktura týkající se příslušných prací.

Zásadní je, zda práce, jichž se indexace týká, byly provedeny, tj. vznikl na jejich zaplacení nárok, a zda byl použit správný index. To vše bylo potvrzeno IDS jako správcem stavby povoláním oběma stranami k takovému ověření.

Na základě uvedených skutečností dospěl rozhodčí senát k závěru, že nárok žalobce na zaplacení ceny ZBV a valorizace této ceny je v rozsahu částky 230 708 304,60 Kč oprávněný.

VI.

Shrnutí celkového nároku a jeho rozvržení žalobcem

Jak bylo uvedeno výše, po vydání částečných nálezů zbývají k rozhodnutí nároky uplatněné žalobcem ve Druhém rozšíření žaloby a ve Třetím rozšíření žaloby a nárok na zaplacení příslušenství pohledávek uplatněných žalobou a Prvním rozšíření žaloby. Žalobce ve Třetím rozšíření žaloby a v návaznosti na to v závěrečném návrhu v určitém rozsahu modifikoval právní důvody, o něž opírá nárok na zaplacení pohledávek, které řadí do druhé skupiny pohledávek (práce na Trojském mostě) a třetí skupiny pohledávek (ZBV) a celkový nárok uplatněný Druhým rozšířením žaloby zvýšil na částku 960 085 259,06 Kč.

Pokud jde o druhou skupinu pohledávek, žalobce ve Druhém rozšíření žaloby požadoval částku 716 387 665,12 Kč jako cenu prací na zhotovení stavebního objektu Trojský most, které žalovaný za tyto práce žalobci do podání žaloby nezaplatil. Po seznámení s právním názorem rozhodčího senátu a provedeném dokazování posudkem ustanoveného znalce žalobce svůj nárok, pokud jde o zaplacení za práce na Trojském mostě, upravil a uplatnil jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Třetím rozšířením žaloby vyčíslil nárok na vydání bezdůvodného obohacení jako částku ve výši odpovídající rozdílu mezi obvyklou cenou Trojského mostu stanovenou posudkem znalce včetně DPH a částkou, kterou již za práce na stavbě Trojského mostu žalovaný žalobci zaplatil. Celkem tedy bezdůvodné obohacení žalovaného v důsledku stavby Trojského mostu podle žalobce činilo částku 729 376 954,46 Kč (tato částka je o 12.989.495,34 Kč vyšší než částka, jejíž zaplacení ohledně Trojského mostu požadoval původně žalobou). Rozhodčí senát shledal tento nárok jako důvodný v plném rozsahu (viz výše v části IV.).

Pokud jde o třetí skupinu pohledávek, žalobce původně ve Druhém rozšíření žaloby požadoval na zaplacení ZBV částku v celkové výši 217 693 791,97 a na valorizaci cen za ZBV částku 21 333 991,62 Kč. V rozsahu 8 319 478,99 Kč žalobce tento nárok neprokázal a v Třetím rozšíření žaloby potvrdil, že na projednání nároku týkajícího se zaplacení ZBV v tomto rozsahu netrvá. Rozhodčí senát proto nárok žalobce na zaplacení ZBV (třetí skupina pohledávek) posoudil jako oprávněný pouze ve výši 230 708 304,60 Kč (viz výše v části V.). Tato částka spolu s částkou 729 376 954,46 Kč odpovídá celkové výši nároku uplatněného žalobcem ve Druhém rozšíření žaloby a Třetím rozšíření žaloby, tj. částce 960 085 259,06 Kč tak, jak tato částka byla znovu shrnuta, rozvržena a uplatněna v závěrečném návrhu žalobce. Z důvodů podrobněji vysvětlených výše tedy rozhodčí senát dospěl k závěru, že nárok žalobce na náhradu za zhotovení Trojského mostu a na zaplacení ZBV je oprávněný v plné výši, tj. v rozsahu částky 960 085 259,06 Kč.

VII. Nárok na zaplacení příslušenství

Žalobce v žalobě a v Prvním rozšíření žaloby uplatnil pohledávky na zaplacení příslušných částek spolu se zákonným úrokem z prodlení jako příslušenství těchto pohledávek. K výzvě rozhodčího senátu žalobce specifikoval svůj nárok na zaplacení zákonného úroku z prodlení tak, že požaduje:

1. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % z částky 1.957.102.638,80 Kč uplatněné žalobou od 8. 3. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS) do 28. 4. 2014, (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem částku 22.445.018,21 Kč;
2. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % z částky 240.585.864,08 Kč (zbytek částky uplatněné žalobou) od 27. 3. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS) do 28. 4. 2014 (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem 1.751.003,69 Kč;
3. zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % z částky 543.028.890,18 Kč uplatněné v Prvním rozšíření žaloby (po částečném zpětvzetí co do částky 251,38 Kč) od 8. 4. 2014 (den následující po vydání příslušného stanoviska IDS) do 28. 4. 2014 (den zaplacení uvedené částky); úrok z prodlení činí celkem částku 2.515.042,02 Kč.

Požadovaný úrok z prodlení se týká prodlení s placením faktur za práce provedené na základě Smlouvy o dílo. V Částečném nálezu 18. 4. 2014 rozhodčí senát uzavřel, že nárok na zaplacení částek, z nichž je požadován úrok z prodlení, vznikl a že žalovanému vznikla povinnost uvedené částky zaplatit. Vzhledem k tomu, že žalovaný zaplatil uvedené částky (faktury) až na základě Částečného nálezu 18. 4. 2014, a to v dubnu 2014, byl v prodlení s placením těchto částek a žalobci vznikl nárok na úrok z prodlení. Počátek prodlení byl mezi stranami sporný, a to zejména proto, že k příslušným fakturám nebyly přiloženy veškeré přílohy v podobě stanovené Smlouvou o dílo, zejména zjišťovací protokoly se soupisem provedených prací včetně jednotkových cen podepsané IDS jako správcem stavby. Žalobce proto uplatnil nárok na úrok z prodlení až ode dne, kdy správce stavby, IDS, svými stanovisky, které byly v řízení provedeny k důkazu, potvrdil jednak rozsah provedených prací, jednak i jejich cenotvorbu. Dnem, kdy tato stanoviska byla vydána, byl naplněn účel požadavku podpisu IDS na zjišťovacích protokolech s uvedením příslušných použitých cen.

Rozhodčí senát proto vzal za prokázané, že ve dnech, od nichž žalobce uplatňuje nárok na úrok z prodlení, byl žalovaný v prodlení s placením a nárok žalobce na úrok z prodlení vznikl. Rozhodčí senát při tomto závěru vychází rovněž z prohlášení žalovaného při ústním jednání konaném dne 10. 9. 2014, kdy žalovaný sám připustil a výslovně uvedl, že úroky z prodlení mohou být uplatňovány nejdříve ode dne, kdy byla vystavena jednotlivá kladná stanoviska IDS. Tomuto období odpovídá i uplatněná sazba úroku z prodlení, tj. 8,05 % p.a.

Pokud jde o určení okamžiku, kdy prodlení žalovaného s placením skončilo, vychází rozhodčí senát z toho, že okamžik zaplacení faktur vystavených na základě Smlouvy o dílo a tedy i okamžik ukončení prodlení žalovaného s placením je třeba posuzovat podle ujednání stran obsaženého ve Smlouvě o dílo. Podle článku 1 odst. 5 dodatku č. 1 ke Smlouvě o dílo se dnem úhrady faktury rozumí den odpisu příslušné platby z účtu objednatele (žalovaného). Výpisem z účtu žalovaného

bylo prokázáno, že částky, jichž se týká uplatněný nárok žalobce na úrok z prodlení, byly odepsány z účtu žalovaného ve prospěch žalobce dne 25. 4. 2014. Žalobce dále při ústním jednání dne 24. 9. 2014 navrhl, aby o úroku z prodlení bylo rozhodnuto tak, že mu bude přiznán zákonný úrok z prodlení za období končící zmíněným dnem, tj. 25. 4. 2014 s tím, že netrvá na vyčíslení přiznaného úroku pevnou částkou.

Na základě provedených skutkových zjištění dospěl rozhodčí senát k závěru, že nárok žalobce na zaplacení příslušenství je po právu v rozsahu, jak je uvedeno ve výroku.

VIII. Náklady řízení

Obě strany navrhly, aby žádné z nich nebyla přiznána náhrada nákladů řízení. Rozhodčí senát tedy o nákladech řízení rozhodl na základě souhlasné vůle stran tak, že každá strana nese své náklady řízení ze svého. V souladu s Řádem RS rozhodl rozhodčí senát o tom, že každé ze stran bude vrácen její přeplatek na poplatku za rozhodčí řízení a na záloze pro znalce, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodčího nálezu.

* * *

Tento rozhodčí nález nepodléhá žádnému přezkumu ve smyslu § 27 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, je závazný a konečný, dnem doručení smluvním stranám nabývá účinku pravomocného rozsudku a je soudně vykonatelný podle § 28 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Kterákoliv ze stran sporu má právo podat návrh na zrušení tohoto rozhodčího nálezu k soudu, a to v souladu a za podmínek stanovených v zákoně č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, zejména v jeho § 31 a násl.

V Praze dne 24. září 2014

[redacted]
JUDr. Alena Bányaiová, CSc.
předsedkyně rozhodčího senátu

[redacted]
JUDr. Ladislav Vostárek
rozhodce

[redacted]
JUDr. Bohuslav Pavlík
rozhodce

[redacted]
RNDr. Zdeněk Somr
předseda Rozhodčího soudu
při Hospodářské komoře České republiky
Agrární komoře České republiky

[redacted]
JUDr. Maříe Moravcová
tajemnice Rozhodčího soudu
při Hospodářské komoře České republiky
Agrární komoře České republiky

